

Ковальова Ольга Вікторівна, завідувач сектору балістичного обліку відділу криміналістичних видів досліджень Донецького науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ВІДСТРІЛУ ЗАРЕЄСТРОВАНОЇ ЗБРОЇ

Відповідно до Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України, затвердженої наказом МВС України від 10.09.2009 №390 (далі – Інструкція) до балістичного обліку включаються: кулі та гільзи, експериментально відстріляні з табельної зброї, що знаходяться на озброєнні правоохоронних органів, уповноважених органів державної влади; кулі та гільзи, експериментально відстріляні зі зброї, зареєстрованої на об'єктах дозвільної системи; кулі та гільзи, експериментально відстріляні зі зброї, яка перебуває у власності громадян [1]. Згідно з п.п. 2.5.4, 2.5.5 Інструкції експериментально відстріляні кулі та гільзи у запакованому та опечатаному вигляді передаються замовнику, після чого передаються з підрозділу Департаменту громадської безпеки (дозвільної системи) МВС до НДЕКЦ за місцем реєстрації зброї [1].

На практиці найчастіше експериментальні відстріли одразу вміщуються до балістичного обліку НДЕКЦ, де проводився відстріл зброї, адже більшість власників зброї звертаються за місцем свого проживання вже після придбання зброї, у процесі її реєстрації. Таким чином, процедура, яка виписана в Інструкції застосовується не в кожному випадку й є виключенням, а та процедура, яка здебільше використовується, прямо в інструкції не прописана.

У зв'язку з вищевикладеним, пропонується доповнити Інструкцію дозволом вміщувати експериментально відстріляні кулі та гільзи до балістичного обліку за зверненням власника зброї, а у заяві, з якою звертається замовник для відстрілу зброї, додати пункт про те, що заявник просить або вмістити їх до обліку, або видати йому на руки для постановки на облік в іншому підрозділі.

Відповідно до п. 2.5.3 Інструкції під час відстрілу газових пістолетів та револьверів в обов'язковому порядку перевіряється відповідність їх конструкції. У разі виявлення зброї, яка не відповідає криміналістичним вимогам до газової зброї, її експериментальний відстріл не проводиться, зброя передається до ОВС [1].

Отже, постає питання, як передавати зброю до ОВС. На теперішній час експертні підрозділи не входять до складу національної поліції, отже юридичні підстави вилучити зброю у громадянина, яка є його власністю відсутні.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, пропонуємо такий алгоритм дій співробітників Експертної служби у разі виявлення під час огляду зброї невідповідності встановленим криміналістичним вимогам.

Відповідальний за здійснення відстрілу: негайно повідомляє про виявлені невідповідності керівника експертної установи для повідомлення підрозділів національної поліції; членами комісії складається акт технічного огляду зброї, в якому вказується інформація про виявлену невідповідність та ретельний опис зброї та її характеристики; готує ілюстративний матеріал до акту. Члени комісії розглядають акт та засвідчують її своїми підписами, після чого акт реєструється відповідним чином.

Керівник експертної установи організовує повідомлення підрозділів національної поліції про виявлені невідповідності (в телефонному режимі на загальний номер «102» для виклику слідчо-оперативної групи). Отже, саме слідчо-оперативна група буде вилучати зброю.

На практиці, складається ситуація, що власник зброї, в якій виявлено невідповідності конструкції, забирає її та уходить, адже ані зупинити його, ані вилучити зброю, ані не повернути її власнику за його вимогою повноважень у співробітників Експертної служби немає. Письмові звернення до підрозділів громадської безпеки за місцем реєстрації власника зброї розглядаються тривалий термін.

Власник зброї за цей час може змінити конструкцію зброї та звернутися до експертного підрозділу іншої області і там здійснити експериментальний відстріл, адже в цих підрозділах відсутня інформація про те що раніше в зброї були виявлені зміни і ведеться перевірка за цим фактом.

На наш погляд, необхідно розробити типову форму акту технічного огляду зброї в разі виявлення невідповідності наявним криміналістичним вимогам, порядок її реєстрації, а також порядок складання ілюстративного матеріалу (фото ілюстрацій). У акті фіксувати факт здійснення повідомлення та номер, за яким повідомлення зареєстроване у відділі національної поліції.

Також проблемним питанням, яке потребує вирішення є непоодинокі факти, коли під час здійснення експериментального відстрілу стаються руйнування конструкції зброї. Це призводить до зверненн та скарг власників зброї щодо неправильних дій співробітників, які здійснювали експериментальний відстріл зброї.

На наш погляд, необхідно створити правовий механізм, який би регламентував дії у разі пошкодження конструкції та лімітував або знімав відповідальність за це з співробітників, які здійснюють відстріл. Це є актуальним, адже вартість сучасних та ексклюзивних екземплярів зброї може бути значною, окрім того зброя на відстріл може надаватися із додатковим обладнанням

(тактичні обвісі, лазерні цілевказувачі, оптичні приціли тощо), які також є доволі дорогими і можуть зазнати пошкоджень.

Таким чином, пропонуємо розробити типовий договір надання послуги щодо відстрілу зброї, в якому б регламентувалися взаємні права та обов'язки власника зброї – замовника послуги та експертного підрозділу – виконавця послуги, а також межі їх відповідальності. Такий договір можна розмістити на веб-сайті та на стендах з інформацією для ознайомлення.

Ще одним важливим питанням є відсутність єдиної бази даних реєстрації відстрілу зброї та сертифікованого та стандартизованого програмного забезпечення для ведення баз даних інформації про відстріл зброї.

Розробка та впровадження такого програмного забезпечення дозволить впорядкувати та автоматизувати ведення обліку експериментального відстрілу зброї, впровадити єдиний формат документообігу (форма довідок, протоколів тощо), зменшити витрати часу на ведення документації та підготовки звітності.

Об'єднання цих відомостей у єдину інформаційну систему дозволить консолідувати інформації, спростити контроль та аналіз діяльності балістичного обліку, впровадити автоматизовані звірки відстрілу зброї з наявними даними про зареєстровану та вилучену зброю тощо. Це також зробить непотрібним видачу пакунків з експериментально відстріляними кулями та гільзами замовникам, адже інформацію про їх місцезнаходження можна буде легко знайти, а відстріли у разі необхідності запросити з місця їх зберігання.

Ведення цієї бази передбачає збір персональних даних власників зброї, у зв'язку з чим, для дотримання вимог Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року необхідно отримати від суб'єктів персональних даних згоду на її обробку [3].

Таким чином, створення та наявність єдиного типового договору надання послуги щодо відстрілу зброї, в якому б регламентувалися взаємні права та обов'язки власника зброї – замовника послуги та експертного підрозділу – виконавця послуги для всіх структурних підрозділів Експертної служби МВС України та розробка з подальшим впровадженням стандартизованого єдиного для всіх НДЕКЦ областей програмного забезпечення для ведення баз даних інформації про відстріл зброї, дозволить впорядкувати ведення обліку експериментального відстрілу зброї, впровадити єдиний формат документообігу НДЕКЦ областей з цього питання. А відпрацьований та єдиний по всій Україні алгоритм дій співробітників Експертної служби у разі виявлення під час огляду зброї невідповідності встановленим криміналістичним вимогам дозволить виявляти та попереджати правопорушення, пов'язані з незаконним обігом зброї, що є на сьогодні дуже актуальними.

Список використаних джерел

1. Наказ МВС України від 10.09.2009 №390 Про затвердження Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 жовтня 2009 р. за № 963/16979 – Офіційний вісник України від 02.11.2009-2009 р., № 82, стор. 72, стаття 2794.

2. Методичні рекомендації з відстрілу зброї та зберігання куль і гільз в підрозділах Експертної служби МВС України (додаток до листа ДНДЕКЦ МВС України від 28.05.2010 № 19/5-4066).

3. Закон України «Про захист персональних даних». – Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2010, № 34, ст. 481.